

Gezinnen krijgen weer de regie

Hulp aan gezinnen strandt vaak doordat hulpverleners en hulpvragers er niet in slagen op één lijn te komen. Onderwijskundige en orthopedagoog Alison Sutton ondervond dat aan den lijve en ontwikkelde een oplossing: de GIZ-methodiek.

DOOR ALISON SUTTON

Kim (37) en haar twee kinderen, Koen (10) en Puk (8), hadden het moeilijk na de vechtscheiding van Kim en Bart. Moeder en kinderen stonden open voor hulp, maar na vier maanden intensieve begeleiding haakte het gezin af. Kim: 'De sociotherapeut en de maatschappelijk werker deden hun best, maar hun tegenstrijdige boodschappen brachten ons in verwarring. Het was alsof ze verschillende talen spraken. De een wilde een mediator inschakelen en gesprekken voeren over mijn relatie met Bart; de ander wilde zich vooral richten op het gedrag van de kinderen. Nog erger was dat wij zo weinig betrokken werden bij hun beslissingen. Er werd óver ons gepraat en vóór ons besloten. De woede-uitbarstingen van Koen werden nog erger dan daarvoor. De hulpverlening verhoogde de stress, in plaats van die te verlagen.'

DIALOOG

Kim staat helaas niet alleen in haar frustratie over ineffectieve gezinsondersteuning. Recent Nederlands en internationaal onderzoek bevestigt dit beeld. De oorzaak is vaak een gebrek aan inzicht in de krachten en behoeften van gezinnen. Uit het onderzoek blijkt dat professionals en gezinnen niet goed met elkaar communiceren. Dat heeft ten eerste te

maken met een gebrek aan begrip tussen professionals onderling. Een ander probleem is dat de professional bepaalt waarover gesproken wordt en de zorgbehoeften inschat. De probleemgerichte vragenlijsten en de protocollen beperken de ruimte die de gezinsleden krijgen om hun eigen krachten, prioriteiten en expertise in te brengen. Het derde probleem is het gebrek aan vertrouwen tussen gezinnen en professionals. Gezinnen voelen zich beoordeeld, betutteld of in hokjes gestopt door professionals; professionals merken dat gezinnen huiverig zijn voor het delen van informatie of sociaal wenselijke antwoorden geven.

Kim kwam uiteindelijk via een Centrum voor Jeugd en Gezin in aanraking met de GIZ-methodiek. Deze methodiek, Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften, werd geboren uit mijn eigen frustratie, eerst in het onderwijs en later in de zorgsector, over de bestaande beoordelings- en beslissingsprocessen. Mijn collega's en ik hadden geen handvatten om met elkaar en de gezinsleden consensus te bereiken over wat er nodig was om hen

optimaal te ondersteunen, terwijl alles staat of valt met het nemen van beslissingen waarin alle betrokkenen zich kunnen vinden. Vaak zag ik de samenwerking sneuvelen.

De GIZ-methodiek geeft professionals en gezinnen tools om samen te analyseren hoe het gaat en samen conclusies te trekken over wat er nodig is om de ontwikkeling van kinderen en de opvoeding te ondersteunen.

De methodiek doet dit door bruggen te bouwen tussen alle gesprekspartners: conceptuele, visuele en emotionele. De brede theoretische onderbouwing van de GIZ-methodiek zorgt ervoor dat professionals van allerlei disciplines vanuit hetzelfde kader en in dezelfde taal met elkaar kunnen communiceren. De methodiek bouwt hierdoor conceptuele bruggen tussen professionals, waardoor het ook makkelijker wordt om kennis over ontwikkelingsbehoeften over te dragen.

BRUGGEN BOUWEN

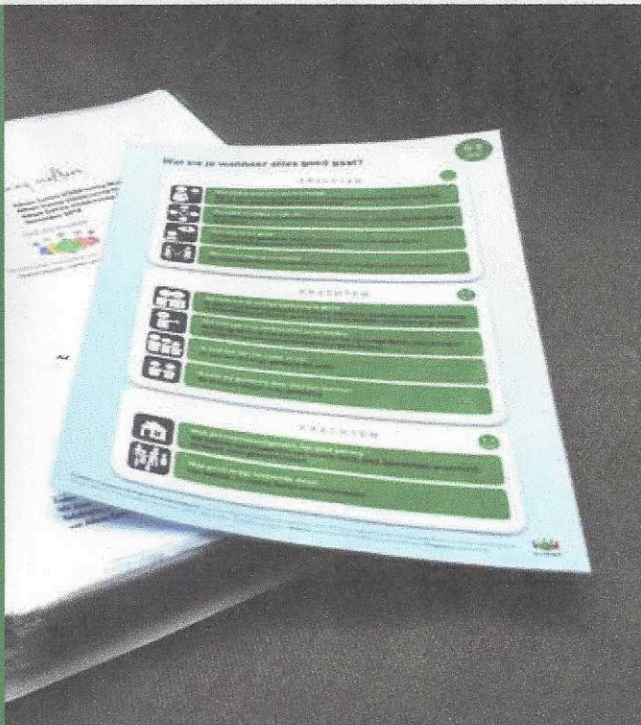
Visuele bruggen tussen de gesprekspartners worden gebouwd door twee soorten schema's. Het vrolijke basisschema

'Ik was meteen actief betrokken bij het proces'

WAT IS DE GIZ-METHODIEK?

De GIZ-methodiek (Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften) is een flexibel, integraal, motiverend besluitvormingsraamwerk dat professionals en gezinnen helpt de ondersteuningsbehoeften van kinderen en hun ouders te bepalen. De methode combineert inzichten uit onderzoek naar mindfulness en uit de bio-, neuro-, gedrags- en sociale wetenschappen met praktijkkennis over 'wat werkt' bij effectieve beslissingsprocessen. Intussen zijn honderden professionals in zorg, welzijn en onderwijs getraind in de GIZ-methodiek. Deze kreeg een oorkonde van de Nationale Jeugdzorgprijzen in 2014 en is aanbevolen in de onlangs gepubliceerde Nederlandse richtlijn voor jeugdhulp en jeugdbescherming, *Samen met ouders en jeugdigen beslissen over passende hulp*. Op 28 juni organiseert de Stichting GIZ-methodiek een gratis voorlichtingsbijeenkomst in Leiden en op 13 september een masterclass over maatwerk en kostenbesparingen in de jeugdsector.

gizmethodiek.org
info@gizmethodiek.org
06-20420464

vormt de focus van het gesprek. Hierop staat een beeld van een stralend kind op een drietrapspyramide van potentiële steunfactoren: steun uit de omgeving, steun uit het gezin en de intrinsieke kwaliteiten van het kind zelf. Daarnaast staat een 'spelbord' met beelden van de tien belangrijkste invloeden op deze steunfactoren. De professional nodigt de ouder of jeugdige uit kruisjes te plaatsen naast deze beelden, op een 'smiley-schaal'. Het kiezen van een van de vijf smiley's brengt het gesprek op speelse wijze op gang. Om hieraan sturing te geven, gebruikt de professional naast het basisschema een van de zes leeftijds-specifiek schema's. Dit schema beschrijft concreet wat je ziet bij kind, opvoeders en omgeving als alles goed gaat tijdens de betreffende ontwikkelfase. In alle schema's kan gebruik gemaakt worden van icoontjes als geschreven taal een belemmering is. Ze zijn ook in het Engels verkrijgbaar.

Bij het inschatten van de zorgbehoeften is het spelbord een essentieel hulpmiddel. Dat moet voor optimaal resultaat gecombineerd worden met spel- en communicatietechnieken, gericht op het bouwen van emotionele bruggen tussen gezinsleden en professionals. Kim: 'Met het spelbord brachten we op speelse manier zowel de krachten als de

behoeften in mijn gezin in kaart. Het hielp mij nadenken over onze gezins-situatie. Na de chaos van de maanden ervoor had ik eindelijk weer de regie in handen. Vanaf het eerste moment was ik actief betrokken bij het beslissingsproces. Vrij snel kwamen we samen tot de conclusie dat mijn kinderen de hulp van een orthopedagoog konden gebruiken. Later, in een gesprek met de orthopedagoog aan de hand van de GIZ-methodiek, bereikten we consensus over de doelen en de vervolgstappen. Naast twee individuele sessies met de orthopedagoog, betekende dat voor Koen deelname aan een cursus voor kinderen van gescheiden ouders en voor Puk logopedie, vanwege de taal- en spraakproblemen sinds de scheiding. We spraken af dat ik meer steun zou vragen van familie en vrienden. Uiteindelijk bleek de hulp van de jeugdverpleegkundige, de orthopedagoog en twee vrienden voldoende om ons alle drie weer op de rails te zetten.'

BOEGBEELD

In 2014 draaiden pilots van de GIZ-methodiek met voorlopers van de huidige schema's. Deze had ik ontwikkeld samen met Marjanne Bontje van de GGD Hollands Midden. De methodiek werd enthousiast ontvangen. Er kwam inder-

daad een dialoog tot stand, gekenmerkt door begrip, respect en vertrouwen. Het pilotonderzoek (uitgevoerd binnen de Academische Werkplaats Noordelijk Zuid-Holland) en de praktijkervaring van de Stichting GIZ-methodiek binnen zorg, welzijn en onderwijs heeft al aangetoond dat professionele training in de uitvoering van de GIZ-methodiek bruggen bouwt tussen gezinnen, professionals en organisaties. Gezinnen krijgen met minder moeite effectieve hulp.

Nu is het tijd voor landelijke implementatie, zodat Nederland een boegbeeld wordt van excellentie in gezinsvriendelijke beslissingsprocessen. Door in de hele jeugdsector zo'n positieve culturele transformatie te realiseren, kunnen we ook andere sectoren inspireren, hier en in het buitenland. ●

Alison Sutton (53) behaalde haar master onderwijskunde aan de Universiteit van Cambridge en in orthopedagogiek (cum laude) aan de Universiteit Leiden. Zij werkte in Groot-Brittannië in het voortgezet onderwijs als docent, mentor en special needs-coördinator. In Nederlands werkte Sutton vanaf 1997 als senioronderzoeker bij de GGD Rotterdam en staforthopedagoog van Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond. In 2014 zette ze de Stichting GIZ-methodiek op.